

ΤΟ ΜΕΤΑΞΙ ΚΑΙ Ο ΑΡΓΑΛΕΙΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΘΡΕΑ

Ι. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

“Ολοι σχεδόν οι Κυθρεώτες είχαν άλλος πολύ άλλος λίγο κτήμα. Δέν υπήρχαν μεγαλοκτηματίες όπως σε μερικά χωριά. Στο κτήμα τους όμως εκτός των δένδρων καλλιεργούσαν και λαχανικά έντατικά και είχαν κοι άπ’ έδω καλό εισόδημα.

Στους γύρους των χωραφιών τους σχεδόν όλοι φύτευαν συκαμιές. Φυτάρια είχαν, εκτός των κυβερνητικών και τὰ σχολεία. Πολύ εύκολος ή ανάπτυξις τους.

Τὰ φύλλα τής συκαμιάς είναι ως γνωστόν ή μοναδική τροφή του μεταξοσκώληκος. Σχεδόν σε όλα τὰ σπίτια έπιαιναν τὸ «καματερό» τὸν μεταξοσκώληκα. Ἀκόμη και όσοι δέν είχαν συκαμιές αγοράζαν φύλλα από κείνους που είχαν περισσά.

Ἡ περιποίησή του διαρκούσε 40—45 μέρες. Ὑπάρχαν μερικοί που πουλούσαν μικρὸ σκουλήκι. Ἐγὼ θυμούμαι τὸν μ. Κυριάκου Λεμονοφίδην, που υπήρξε και Δήμαρχος και μετά άπ’ αὐτὸν τὸν κ. Ἀριστόδημον Μαλαόν.

Πρῶτα τὸ έβαζαν σε τραπέζια ή κόσκινα. Ὅταν μεγάλωνε και ιδίως μετά τήν τελευταίαν αποδερμάτωσήν του τὸ άπλωναν σε ψαθαριές από καλάμια, που είχε μόλις στους όχτους τῶν ποταμῶν. Τότε έτρωγε για 8—10 μέρες πολὺ φαγί (ήταν εις τὸ φόν του). Τότε άρχιζε νὰ γίνεται τὸ δέρμα του χρυσοπράσινο και νὰ κινητὸ κεφάλι γύρω - γύρω. Ζητούσε κλαδί, έτσι έλεγαν. Ἐφερναν, θρουμπιά, μυρωδάτα κλαριά πεύκου ή ξερά κλαριά που μπορούσαν. Ἐβγαίνε πάνω και άρχιζε νὰ κάνη τὸ βομβύκιόν του. Σε 5—6 μέρες σχεδόν πήγαιναν όλα τὰ σκουλήκια στο κλαδί. Ὅταν τὰ μάζευαν άπλωναν στὸν ήλιον για νὰ

ψαφήση ή χρυσαλλίδα, για νὰ μη τρυπήρη τὸ κουκκούλι. Ὅσοι όμως ενδιαφέροντο για τὸν μεταξόσπορο διάλεγαν τὰ καλύτερα κουκκούλια και τὰ φύλαγαν στήν σκιά νὰ βγούν οι πεταλούδες, νὰ ζευγαρώσουν, νὰ γεννήσουν τὸν σπόρο τους και μετά νὰ πεθάνουν.

Οι ειδικοί τότε μάζευαν τὸν μεταξόσπορο και τὸν φύλαγαν σε χάρτινα κουτιά με τρύπες και σε κανονικὴν θερμοκρασίαν έως ὅτου έλθη ή Ἄνοιξη νὰ βγάλουν φύλλα οι συκαμιές και νὰ γίνη ή έκκόλαψη.

Σε χωριά που έπιαιναν μεταξοσκώληκα ή διδασκαλία τής έκκολάψεως και περιποίησεως στα σχολεία ήταν υποχρεωτική για τὰ κορίτσια βέβαια. Μιά άπλή κάσια με μια λάμπα που τὸ φῶς κανονιζόταν αναλόγως τής θερμοκρασίας 18—20° Κελσίου. Είχε και ένα ποτήρι νερό για νὰ υπάρχη και αναλόγη υγρασία.

Στήν Πάφο και στήν Καρπασία και Λάπηθον έτρεφαν τὸ πολύτιμο αὐτὸ έντομο. Ἀλλά δέν ξέρω, από τήν Κυθρέα μόνον ένας ήξερε νὰ βγάλη τὸ μετάξι. Μεταξάδες ήρχοντο στήν Κυθρέαν από άλλα μέρη, συνήθως από τήν Κακοπετριά.

Σχεδόν σε όλα τὰ σπίτια υπήρχε άργαλειός (ή βούφα). Ὅλες ύφαιναν τὰ μεταξωτά προικιά τους, ύποκάμισα, μαντηλάκια, σεντόνια και φορεσιές. Ὅσες είχαν περισσὸ μετάξι τὸ έπαιρναν και τὸ πουλούσαν στήν πανήγυρη στήν Περιστερωνοπηγή στές 17 Σεπτεμβρίου, του Ἁγίου Ἀναστασίου. Πολλοί έκαναν τὸ εμπόριον του κουκκουλιού. Ἀλλά θυμούμαι πῶς κατά τὸ διάστημα του Β' Παγκοσμίου πολέμου ή κυβέρνηση τὸ έκαμε έπίταξη για άλεξίπτωτα.

Στὰ τελευταία χρόνια ἴσως κανένας Κυθρεώτης δὲν ἔπιανε καιματερό γιατί ἡ τεχνική μέταξα τὸ ἔθεσε σὲ τόσην ἀνυποληψίαν. Τὸ μόνο μεταξουργεῖο τῆς Γεροσκίηπου στὴν Πάφο χρεοκόπησε καὶ ἔκλεισε.

Ἔτσι τὸ μεγάλο ἐπικερδὲς ἐμπόριο τοῦ γινόταν ἀπὸ τὴν πατρίδα του, τὴν Κίνα σταμάτησε ὅταν δυὸ καλόγηροι ταξιδεύοντας στὴν Κίνα μετέφεραν μεταξόσπο-

ρο στὰ καλαμένα μπαστούνια τους ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Τὰ μεταξωπὰ στὰ παλιὰ χρόνια ἦταν πανάκριβα καὶ μόνον οἱ βασιλιάδες καὶ οἱ πολὺ πλούσιοι μπορούσαν νὰ φορέσουν. Οἱ ἀργαλεῖοι ἴφαιναν καὶ βαμβοκερὰ ἢ μάλλινα. Μάλιστα πολλὲς φτωχὲς κόρες ὑφαίναν μέρα καὶ νύκτα καὶ ἰδίως «ἀλατσιές» γιὰ τὸν κ. Ἀπέητον. Τώρα οὔτε ἀλατσιές οὔτε ἀργαλεῖοι. Ὅλοι στὸ ράφι.

Μιὰ σπάνια φωτογραφία — ποὺ ἦρθε στὰ χέρια μας κάτω ἀπὸ μυθιστορηματικὲς συνθήκες — ἀπὸ τὸ γάμο (1958) τοῦ Γαβριὴλ Λουκαΐδη στὴν Κυθρέα.

Ἡ πομπὴ βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ πελιὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Πετράκη Λούικα — πατρογονικὸ τοῦ Λουκά Λουκαΐδη, Δ)ντῆ τοῦ εἰσαγωγικοῦ Οἴκου τῶν «Πεζιῶ» — καὶ τὸν ἀστυνομικὸ στοθμὸ τῆς Κυθρέας. Στὴ φωτογραφία διακρίνονται καὶ οἱ: Ὁ μ. Παπάντρεας Κων)νου, παπὰς τῆς Χρυσίδας, ὁ Γαβριὴλ Λουκαΐδης, ὁ πατέρας του μ. Πρόδρομος Λουκάς, ἡ μητέρα του μ. Ἀγάθη Προδρόμου καὶ ἄλλοι.

Φωτογραφία Γιώργου Παιναζῆ.

(Π. ΣΤΥΛ.)